

АНАЛІЗ ВИРОЩУВАННЯ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ В УМОВАХ ВИРОБНИЦТВА

Колісник А.В., кандидат біологічних. наук, доцент кафедри селекції, насінництва і генетики

Полтавська державна аграрна академія

Серед найважливіших зернових культур озима пшениця за посівними площами займає в Україні перше місце і є головною продовольчою культурою Полтавщини (1). Тому надзвичайно важливо вірно обрати сорт для вирощування у виробничих умовах, постійно аналізувати урожайність та його якість, своєчасно робити сортозміну(2).

В результаті проведеного аналізу вирощування пшениці м'якої озимої в СТОВ "Благовість" Зіньківського району Полтавської області на протязі останніх 10 років встановлено (рис 1) значні коливання урожайності по роках.

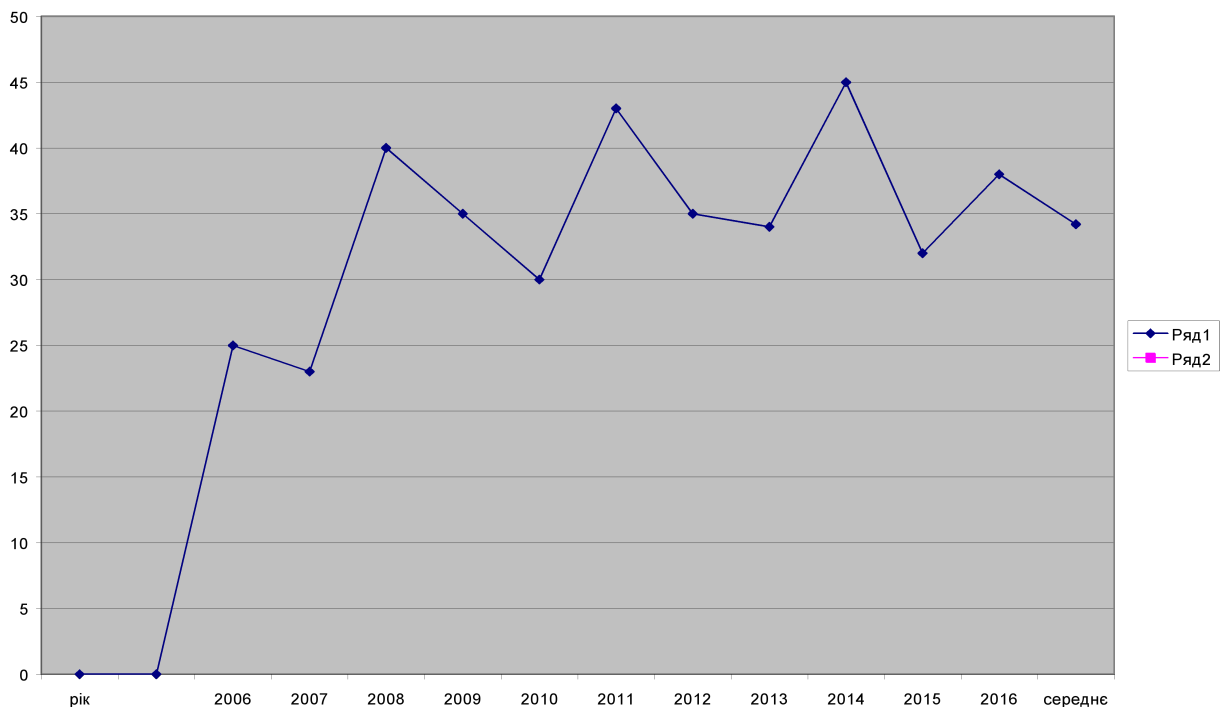

Рис 1. Урожайність пшениці озимої в 2006-2016 роках

Разом з тим очевидна тенденція до поступового, хоч і з коливаннями, підвищення рівня урожайності досліджуваної культури. Середня урожайність за роки досліджень склала 33,8 ц/га; від 23,0 ц/га у 2007 році до 45,0 ц/га у 2014 році. Причиною цього явища ми вважаємо ряд факторів як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру.

Безумовно, важливим ризиком для даної культури є фактори зимівлі, які можуть, як у 2006 році, кардинально вплинути на урожайність, а чи весняно - літня посуха 2012 року - хоч і в меншій мірі.

Інша причина - це погіршення попередників під пшеницю(табл.1). Пшеницю практично вирощують по трьох попередниках кукурудзі МВС, сої та

навіть соняшнику. Всі ці попередники гарними назвати не можна, а особливо соняшник. Звідси ми маємо не рекордні, хоча і відносно стабільні урожаї пшениці.

Господарство має досить розвинену тваринну галузь і, мабуть, було б доцільно вирощувати кормові трави, горох, які були б гарними попередниками для культури.

Таблиця .1

Попередники деяких сортів пшениці м'якої озимої

Попередник	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Смуглянка	Кукурудза МВС	Соя рання	Соя рання	Кукурудза МВС	Кукурудза МВС	Соняш- ник
Шестопа́лівк а	Соя рання	Кукурудза МВС	Соняшник	Кукурудза МВС	Соя рання	Соняш- ник
Косовиця	Соя рання	Кукурудза МВС	Кукурудза МВС	Соя рання	Соняш- ник	-
Варвік	Кукурудза МВС	-	-	-	-	
Фаворитка	-	Соя рання	-	-	-	
Ужинок	-	-	Кукурудза МВС	Кукурудза МВС	Соняш- ник	Кукурудза МВС
Заграва Одеська	-	-	Кукурудза МВС	Соя рання	Кукурудза МВС	Соя рання

Хоча, в цілому, до пшениці озимої в господарстві відношення уважне, особливо з точки підбору сортового складу: сортозміна та сортооновлення відбувається систематично (табл. 2).

Таблиця 2

Урожайність пшениці м'якої озимої (ц/га).

Сорт/рік	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	середнє
Єрмак	27	23	38	35	28							30,2
Перлина	23	24										23,5
Українка Одеська	25	22										23,5
Подільянка			40	36	32							36
Куяльник			42	34	30							35,3
Смуглянка						43	37	34	40	33	37,8	37,4
Шестопа́лівка						44	35	32	46	32	38	37,8
Косовиця						45	33	33	45	30	37,2	37,2

Варвік						40						
Фаворитка							35					
Ужинок								36	47	31	36,8	38
Заграва Одеська								35	47	34	41	39,2

За досліджувані роки ми бачимо чіткі чотири хвилі сортозміни, причому, як правило, цей процес йде продумано та без кардинальних змін. Продовжують вирощуватись кращі сорти попереднього періоду та випробовуватись нові.

Так, це було в період 2006-2010 рік, коли вирощувався сорт Єрмак та нові Подолянка і Куяльник., в період з 2013 по 2016, єдиним виключенням було виведення в тираж всіх попередніх сортів у 2011 році.

Одночасно у виробництві використовується не менше 3 сортів пшениці, а останні роки 5 сортів. Як результат, поступове підвищення урожайності по окремих сортах по сортозмінам. Середня урожайність за роки вирощування сорту Єрмак склала 30,2 ц/га, сорту Шестопалівка- 37,8 ц/га, а Заграви Одеської вже 39,2 ц/га.

В господарстві приділяється увага отриманню високоякісного зерна пшениці не нижче 3 класу . Для цього вноситься необхідна кількість добрив, як основного, так і у вигляді підкормок. Як результат, спостерігається досить високий та стабільний вміст клейковини майже у всі роки вирощування пшениці м'якої озимої (таблиця 3).

Таблиця 3.

Сорт/рік	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	середнє
Єрмак	30,7	30,5	30	30,5	30,7							30,48
Перлина	28,7	30,2										29,45
Українка Одеська	30,5	31,5										31
Подолянка			31	31,5	31,3							31,27
Куяльник			27,5	27,6	28,1							27,7
Смуглянка						28,9	29,1	29,1	28,9	29,5	30	29,1
Шестопалівка						29,7	29,8	29,9	29,7	30,1	30	29,84
Косовиця						28,4	29,1	29,3	28,5	31,2		29,3
Варвік						32,1						
Фаворитка							30,1					
Ужинок								27	27,5	28,1	29,1	27,5
ЗаграваОдеська								28,5	28,5	32,1	32,3	29,7

Вміст клейковини в зерні сортів озимої пшениці (%)

Найвищий вміст білку та клейковини в останні роки спостерігається у сортів Шестопалівка та Заграва Одеська, а за весь досліджуваний період у -сорту Подолянка.

ЛІТЕРАТУРА

- Моргун В.. Пшениця /В.Моргун, В.Швартау - Агробізнес сьогодні Режим доступу <http://www.agro-business.com.ua/suchasni-tehnologii-roslynnytstvo/12>

2.Тищенко В. М. Сорти місцевого походження озимої пшениці – запорука надійного врожаю // Партнер агро. № 32. – Харків. – 2010. – С. 6-7.